

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

ΛΟΓΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Αραβικός Κόσμος: Εισαγωγή

Διδάσκων: Κυριάκος Καλαϊτζίδης

Cordoba

Kairouan

Fustat

Damascus

Kufa

Isfahan

Medina

Mecca

Ιστορική επισκόπηση

Η προ-ισλαμική περίοδος έως το 632. Πρώτες πληροφορίες από τον 6^ο μ.Χ. αι.

Η πρώιμη αραβική κλασική μουσική παράδοση (632-850). Υιοθέτηση της πνευματικής κληρονομιάς Ελλήνων, Ρωμαίων, Περσών, Αιγυπτίων, Συρίων, Βαβυλωνίων. Κέντρο της μουσικής ζωής η περιοχή Χιτζάζ και συγκεκριμένα η πόλη Μεδίνα.

Η αναβίωση της πρώιμης αραβικής μουσικής παράδοσης στη Βαγδάτη (820-1258) και στην Κόρδοβα (822-1492). Έντονες περσικές επιρροές. Πληθώρα πηγών: Al-Kindī (801-873), Al-Fārābī (872-950), Ibn Sīnā (Αβικέννας, 980-1037), Safī al-Dīn al-Urmawī (1216-1294).

<https://www.youtube.com/watch?v=JIEmnNiXBCk>

Το τροπικό σύστημα του Ishaq al-Mawsili (767–850) αποτελεί την πρώτη αραβική συστηματοποίηση τρόπων, ακολουθούσε την Οκτώηχο, ενώ οι τρόποι του είναι μια από τις παλαιότερες αναπαραστάσεις του Οκτώηχου σε μη ελληνικές πηγές.

Η αύξηση των μακαμιών από 8 σε 12 στις περσικές μουσικές πραγματείες κατά τον 12ο αιώνα.

Ο Ishāq al-Mawsilī περσικής καταγωγής ήταν το υπέρτατο παράδειγμα του καλλιεργημένου αυλικού μουσικού. Ο κορυφαίος συνθέτης και ερμηνευτής της εποχής του, ήταν επίσης ένας καταξιωμένος ποιητής και ειδικός στη φιλολογία και τη νομολογία.

Κατά τον Owen Wright, the organization, or at least the classification, of the modal system of Umayyad and early Abbasid music seems, rather, to have been influenced by the recently formulated Byzantine Oktōēchos.

Grove Music Online, Oxford University Press

Η διαμάχη μεταξύ al-Mahdī (779–839) και "Ishāq al-Mawṣilī (742–804).
Η φυγή του Ziryab (Abu I-Hasan 'Ali Ibn Nafi', 789-857) στην Κόρδοβα
το 822.

Η εποχή της παρακμής: 13^{ος} – 19^{ος} αι

Η αραβική κλασική μουσική στη νεώτερη εποχή, 19^{ος} αι. – σήμερα.

Το Συνέδριο του Καΐρου (1932) και η συμβολή του Βαρόνου Rodolphe
d'Erlanger (1872-1932).

Gina – Tarab - Musika

Διαφορές Μασρίκ – Μαγκρίμπ, π.χ.: διαστήματα, μακάμια, ονομασίες
οργάνων, ειδών όπως Taqsim – Istikhbār, Oud – oud arbi ή kwitra, Rik –
tar κλπ.

Ziryab: https://www.youtube.com/watch?v=_RoV2A4_FK4

Το θεωρητικό σύστημα

Διαστήματα – Τρόποι
(maqam) – Ρυθμοί (*awzan*)

Διαίρεση οκτάβας σε 25
διαστήματα από τον Al-Fārābī
(872-950).

Διαίρεση οκτάβας σε 24 ίσα
διαστήματα των 50 cents από
τον Mīkha'īl Mīshāqāh (1800-
1889).

BARON RODOLPHE D'ERLANGER

LA MUSIQUE ARABE

TOME PREMIER

AL-FĀRĀBĪ

ABŪ N-NAṢR MUḤAMMAD IBN MUḤAMMAD IBN TARḤĀN IBN UZLĀG

GRAND TRAITÉ DE LA MUSIQUE

KITĀBU L-MŪSĪQĪ AL-KABĪR

LIVRES I ET II

TRADUCTION FRANÇAISE

PARIS

LIBRAIRIE ORIENTALISTE PAUL GEUTHNER

ἀπαντῶνται συχνά	ἀπαντῶνται λιγότερο συχνά	ἀπαντῶνται σπάνια
1. γιακά G		2. καρὰρ* νίμ† χισάρ G♯/A♭♭
	3. καρὰρ χισάρ A♭/G♯	4. καρὰρ τίκ† χισάρ A♭/G♯♯
5. οὔσαϊράν A		6. καρὰρ νίμ ἀτζάμ A♯/B♭♭
7. καρὰρ ἀτζάμ B♭		
8. ἰράκ B♭		
9. καουάστ B		10. τίκ καουάστ B♯
11. ράστ C		12. νίμ ξιρκιουλά C♯/D♭♭
13. ξιρκιουλά D♭/C♯		14. τίκ ξιρκιουλά C♯♯/D♭
15. ντουκά D		

ἀπαντῶνται συχνά	ἀπαντῶνται λιγότερο συχνά	ἀπαντῶνται σπάνια
		16. νίμ κιουρντί E $\flat$ /D $\sharp$
17. κιουρντί E $\flat$		
18. σικά E $\flat$		
	19. μπουσαλίκ E	
		20. τίκ μπουσαλίκ E $\sharp$ /F $\flat$
21. τζαργά F		
		22. νίμ χιτζάζ (άρμπά) F $\sharp$ /g $\flat$
	23. χιτζάζ F $\sharp$ /g $\flat$	
		24. τίκ χιτζάζ g $\flat$ /F $\sharp$
25. ναουά g		
		26. νίμ χισάο g $\sharp$ /a $\flat$
	27. χισάο g $\sharp$ /a $\flat$	
		28. τίκ χισάο g $\sharp$ /a $\flat$
29. χουσαϊνί a		
		30. νίμ άτζάμ a $\sharp$ /b $\flat$
31. άτζάμ b $\flat$		
32. άούτζ b $\flat$		
33. νιχούφτ b		
		34. τίκ νιχούφτ b $\sharp$
35. κιουρντάν c		
		36. νίμ σαχνάζ c $\sharp$ /d $\flat$
	37. σαχνάζ c $\sharp$ /d $\flat$	
		38. τίκ σαχνάζ c $\sharp$ /d $\flat$
39. μουχαγιάρ d		
		40. νίμ σουνμπουλά e $\flat$ /d $\sharp$
	41. σουνμπουλά e $\flat$	

ἀπαντῶνται συχνά	ἀπαντῶνται λιγότερο συχνά	ἀπαντῶνται σπάνια
42. μπουζούρκ εβ	43. χουσαϊνί σάντ e	44. τίκ χουσαϊνί σάντ e [#] /f ^b
45. μαχουράν f	47. τζαουάμπ χιτζάζ f [#] /g ^b	46. τζαουάμπ ἀρμπά f [#] /g ^b
49. ραμάλ τουτί (σαχάμ) g [´]		48. τζαουάμπ τίκ χιτζάζ g ^b /f ^{##}

Εισαγωγή σημειογραφίας στο β' ήμισυ του 19^{ου} αι.
/ αρχές του 20^{ου}.

Σημεία αλλοιώσεως

♭ χαμηλώνει έναν τόνο κατά ένα τεταρτοτόνιο

♭ χαμηλώνει έναν τόνο κατά ένα ημιτόνιο

♭♭ χαμηλώνει έναν τόνο κατά τρία τεταρτοτόνια

♯ υψώνει έναν τόνο κατά ένα τεταρτοτόνιο

♯ υψώνει έναν τόνο κατά ένα ημιτόνιο

♯♯ υψώνει έναν τόνο κατά τρία τεταρτοτόνια

Muwashshah *Ya bahguet al Rouh*

(Ο πλανευτής της Ψυχής)

Μακάμι: Χιτζακιάρ Κιουρδί

Ουάζν: Σαμάι Νταρίζ

Συνθέτης: Sayyed Darwīsh (1892-1923)

Τραγούδι: Sabah Fahri (1933)